

CHARLOTTE
MUTSAERS

De jacht een verborgen misdrijf

Tegen de weidelijkheid

Dat wild voor het geschoten wordt een verrukkelijk vrij leventje zou hebben gehad 'is een van de grootste fabels die altijd weer door wildschieters wordt verkondigd'. Charlotte Mutsaers neemt stelling tegen de weidelijkheid, de werkwijze van jagers in bos en veld. Bij het kerstdiner zeiden haar ouders geruststellend: "Een kogeltje is nog kleiner dan de vulling van een kies! Hoe zou dát een dier nou pijn kunnen doen?"

Jacht, wat is dat nou precies? Sport, spel, werk, cultuur, liefhebberij, folklore, amusement, ambacht, sektarische onzin of seks? En de jager, wat is dat voor iemand? Een zielige klootzak met een groen hoedje op of, om met Toergenjev te spreken, 'een uitmuntend mens' (zie het eerste van de Jagersverhalen)?

Rond Kerstmis komen dit soort vragen altijd weer vanzelf bij me op en ik wou er nu wel eens een paar beantwoord zien. Daartoe heb ik me in het gezichtsveld van de jager verdiept. Aan hemzelf kun je zulke vragen tenslotte niet stellen. Het is een aartsbedrieger en een leugenaar. Bovendien is hij er tot diep in zijn pre-historische ziel van overtuigd dat vrouwen zich niet met zijn wereld dienen in te laten, afkomstig als zij zijn uit de wereld van de prooi.

Inderdaad zijn de wereld van de jager en de wereld van de prooi strikt gescheiden. Dat verhindert echter niet dat ze even strikt met elkaar verbonden zijn. De jager zegt: "Er zouden geen jagers bestaan als ze niet door de prooi werden

uitgedaagd." De prooi zegt: "Ik zou niet als prooi worden beschouwd als er geen jagers waren." Afgezien van de kip-en-het-ei-problematiek hebben ze allebei gelijk. Maar de jager geniet en de prooi is de klos! Dus kies ik tegen de jager. Als een verkrachter een meisje nazit en vermoordt, zeggen we toch ook niet: "Zijn instinct heeft het gedaan?"

Hoe kwam de jacht voor het eerst in mijn leven? Niet met geweergeknal en klaroengeschal, want ik ben opgegroeid in de stad. Nee, de jacht kwam leuk en lekker in mijn leven. Dat wil zeggen: via liedjes en via mijn bord. Goed-

Opinie

beschouwd hadden veel van die liedjes een treurige inhoud - denk bijvoorbeeld aan 'In een groen, groen Knollenland' - maar doordat ze zo opgewekt en monter klonken, drong dat niet ten volle tot me door. Of ik stond er niet zo lang bij stil, dat kun je ook zeggen. Waarschijnlijk ben ik na mijn eerste bezorgde vragen meteen gerustgesteld. Kinderen laten zich graag geruststellen en ouders stellen graag gerust. Heel makkelijk. Het bespaart de kinderen veel gepieker en de ouders vele lasten, waaronder die van een vegetarisch kind. Dat was ik dan ook niet.

Ik ben altijd een vleeskind geweest. Met van die puntige hoektanden. En het lekkerste van alle vlezen vond ik wild. Nog steeds loopt het water me uit de mond als ik wildbraad ruik. Blijkbaar hebben kennis en medelijden op smaak en reuk geen vat. Maar ik beheers me.

Als kind beheerste ik me niet. Aanvankelijk was dat niet zo vreemd omdat ik nog niet besepte dat vlees van dode dieren kwam. Voor ik daar achter was had ik behalve van koeien, varkens,

schapen en kippen al van ettelijke hazen, reeën, fazanten, talingen, smienten, snippen en wildzwijnen geproefd, want mijn eerste kerstdiner kreeg ik al voorgezet op één jaar en bij ons ging haast geen verjaardag zonder wild voorbij. Wat wel vreemd is, is dat ik er toen ik eenmaal beter wist niet dadelijk mee ben gestopt. Had ik de smaak dan zo hevig te pakken? Of zijn er andere oorzaken in het spel geweest? Ik kan er twee bedenken.

Om te beginnen de reeds genoemde en op niets gebaseerde geruststellerij. Uiteraard trof ik tot mijn schrik wel eens een hagelkorrel in een stuk eendenborst of hazenbout aan - Tik! Tik! ik hoorde de 'kogeltjes' nog duidelijk op de rand van het bord vallen - maar dan zeiden mijn ouders: "Een kogeltje nog kleiner dan de vulling van een kies! Hoe zou dát een dier nou pijn kunnen doen? Spaar ze maar op. Wie er straks het meeste heeft mag de kaarsjes uitblazen." Van dat soort uitspraken. Verder heeft ongetwijfeld meegeleefd dat ik van al die doodgeschoten diersoorten nog nooit een exemplaar in levenden lijve had gezien, laat staan van dichtbij, zodat het me moeite kostte om me met ze te identificeren. Waar geen identificatie is, ontstaat niet gauw medelij (wéér een reden om vee buiten en niet in biostallen te houden!).

Wat de figuur van de jager betreft, die kende ik uit sprookjes als 'Roodkapje'. Niettemin bleef hij tamelijk abstract. Daar kwam bij, ik geloofde nog in de rechtsstaat en een jager werd nooit gestraft. Hoe kon het dan erg zijn wat hij deed?

De ommekeer voltrok zich nadat ik een groot wild zwijn had ontmoet. Jagers zouden het een keiler noemen. Het behoorde tot de menagerie van een circus dat in onze stad was neergestreken. Het trad niet op maar stond de godganse dag aan een paaltje vastgebonden om tegelijk met de stallen bezichtigd te worden. Troosteloos schuifelde het achter de

Cartoons:
Frans Bijvank

paardenstallen heen en weer aan zijn touw en verveelde zich stierlijk. Des te verbazingwekkender was zijn aanbiddelijke kop. Ik ben onmiddellijk door de knieën gegaan om zijn stugge borstels te kussen. En ik zweer dat hij toen gelachen heeft (honden kunnen dat ook). Daarna ben ik elke dag direct uit school naar het circusterrein gerend om een tijdje bij hem te kunnen zijn. Mijn hele spaarpot ging er zowat aan op, want het kostte per keer een kwartje. Ondertussen nam het jagersbeeld in mijn hoofd steeds realistischere proporties aan: hoe kón hij zoiets doen! Van toen af heb ik geen snipper wild zwijn meer gegeten en de jagers veracht.

Zo kwam de jacht dus in mijn leven. Ik zou er nog wel even over door kunnen gaan - de roodvos om de nek van mijn moeder, het jachtstilven met de hangende haas boven mijn opa's eettafel,

het huis vol hertengeveien van professor Nuboer, de jaarlijkse haas per post van onze rentmeester, de behaarde briefopener met het hoefje, het sfeervolle Jagers-in-de-sneeuwtafereel van Pieter Brueghel dat de ver-

jaardagskalender op onze w.c. sierde en noem maar op - maar hoe de jacht in mijn leven kwam is eigenlijk het punt niet. Punt is: hoe krijg ik haar (ja, de dubbelzinnige jacht is vrouwelijk evenals haar Griekse schutspatroom) er weer uit. Dat kan alleen maar door te zorgen dat ze verdwijnt. Maar ik ben geen goochelaar. En voor Baader/Meinhoff-praktijken ben ik te laf. Het enige wat ik doen kan is een blik verschaffen door het vizier, in de hoop dat daardoor wat schellen van de ogen vallen.

Omdat de jachtcultuur er veel massaler en openlijker aanwezig is dan bij ons en omdat we er een huis hebben dat nagenoeg aan de bossen grenst, ben ik daarvoor naar Frankrijk gegaan. Al gauw vlogen de kogels ons om de oren.

Het was een prachtige septemberzondag met stralend weer. Argeloos waren we er al vroeg op uit getrokken om op wat in het Frans zo misleidend heet chasse aux champignons te gaan. We waren nog maar een half uur op pad in het

dennenbos of plots hoorden we uitzinnig geblaas op jachthorens. 't Was gewoon niet leuk meer. Nog geen seconde later kwam er dwars door de bosschages een radeloos hert aangedaerd met een halve bramenstruik in zijn gewei. Een prachtig gezicht maar vooral spookachtig. Sint Hubertus zou ervan verschoten zijn. In zijn doodsangst keek het totaal niet waar het liep. Vlak voor onze ogen knalde het tegen een dennenboom - er vielen wel honderd dennenappels af - ging over de kop en tuimelde in een ravijn: dood. Op hetzelfde moment waren we aan alle kanten omringd door honden en jagers en kregen de volle laag. Waarom we de rust in het bos hadden verstoord, een bos waar wij niks te zoeken hadden. Of we wel beseften dat wij het hert, dat normaal aan het vluchten was, aan het schrikken hadden gemaakt. Dat het pas aan het eind van de dag had moeten sneuvelen. Dat de hele jachtpartij nu door onze schuld bedorven was, etcetera, etcetera. Geen woord van deernis met het hert. O, dat het toch niet wat beter uitgekeken had! Terwijl we met neergeslagen ogen aan de rand van het ravijn stonden, zagen we hoe een der jagers, die inmiddels was afgedaald, zich stond af te rukken naast het nog dampende lijf. Ik moest denken aan de mensen die weldra de hertenrumpsteak zouden krijgen voorgezet: 'lekker!' Als bange wezels slopen we weg.

Op de terugweg zagen we overal in de velden groene mannen en jongens hun geweer op vogels richten. Mus, kraai, vink of specht, ze moesten er allemaal aan geloven. Angstige patrijzen renden keihard voor ons uit. Ze durfden niet op te vliegen. Kennelijk wisten ze al dat ze alleen in de lucht gevaar hadden te duchten (een der hypocriete jachtvoorschriften).

De volgende dag zong er niet één vogel meer. Dat klinkt misschien niet dramatisch. Maar stel dat je aan zee woont en van de ene op de andere dag hoor je geen meeuwen meer. Dat bedoel ik.

In de supermarkten was het jachtseizoen ondertussen ook uitgebroken, en hoe! Hoewel je in deze streek minstens vijftig kilometer rijden moet voor een horlogebandje, hoewel er niet één korte rok te koop is, niet één leuk truitje, niet één vlotte broek, kon heer jager hier voor duizend procent aan zijn weidelijke trekken komen. Nooit

In de supermarkten was het jachtseizoen ondertussen ook uitgebroken, en hoe!

van mijn leven had ik zoveel hoog opgetaste schappen met patronen en kogels gezien. Voorts groene jassen, groene jacks, groene bodywarmers met acht zakken, groene sokken, groene laarzen, groene hoeden, groene petten, groene mutsen, groene overhemden, groene truien al of niet met een wildborduurset, messen, dolken, geweren, patroonholsters, geweerzakken, weitassen, draagriemen met trossen musketons om het wild aan te hangen, verrekijkers in camouflagekleuren, thermosflessen in camouflagekleuren, lokvogels, lokfluitjes voor zowat alle vogelsoorten, hondenbelletjes, vallen, klemmen, vangkooien, broekriemen met zwemmende eenden, broekriemen met vliegende duiven, bretels met vossenkoppen, bretels met hazen, bretels met honden met een vogel in hun bek, gespen met koperen hertengeweien, schouderbeschermers en ook nog wapenvormige, eikenhouten plankjes in alle maten en soorten om de trofeeën op te bevestigen. Het allerkleinste daarvan trof me het meest: een blason porte-dents sanglier, bestemd voor wildezwijnentanden.

En wat krijgt de jager blijkens de catalogus van een postorderbedrijf het liefst met Kerstmis cadeau? Een schemerlamp met een wild zwijn gedecoreerd, een T-shirt met een wild zwijn gedecoreerd, een heel eetservies met wilde zwijnen gedecoreerd of een wild zwijn-horloge. En wat geeft hij met kerst aan zijn vrouw? Een zijden sjaal bedrukt met vliegende fazanten, een broche van een vliegende eend met diamantjes op de plaatsen waar meestal de kogeltjes zitten, of een corsage van kleurige vogelveertjes. En wat vindt hij de fijnste vakantie? Op berenjacht in Roemenië.

Ach, zal men misschien zeggen, als die mensen daar nou gelukkig mee zijn. Mij best, maar hoe is het met het geluk van al die dieren gesteld? Dat is namelijk een van de grootste fabels die altijd weer door wildschieters en wildeters wordt verkondigd, dat wild voordat het geschoten wordt een verrukkelijk vrij leventje zou hebben gehad. Welnu, om nog even bij het wild zwijn te blijven: van een leventje is nauwelijks sprake, van een verrukkelijk leventje nog minder en van een vrij leventje al helemaal niet. En voor de meeste andere wilde dieren geldt hetzelfde.

Geen enkel zwijn in de Franse bossen is ouder dan twee jaar. Ze krijgen domweg de tijd niet

om het te worden. Evenals herten en vossen worden wilde zwijnen bejaagd via de drijfjacht. Wie, wellicht dankzij de publiciteit rond de Engelse vossenjacht, weet wat dat aan wreeds inhoudt, zal snappen dat elk zwijn dat toevallig niet in zijn eerste levensjaar werd gedood (wél vaak verwond) alleen nog maar met zeer veel angst en onder zware stress zal kunnen verder leven. Er zijn dan ook gevallen van gemerkte zwijnen bekend die honderden kilometers hebben afgelegd om aan een volgende jachtperiode te ontkomen. Ook durft geen zwijn zich meer overdag te vertonen, zodat het tot een leven in de nacht veroordeeld is. En dan te bedenken dat de jacht op zwartwild (zwart om het antipathiek te maken) het allerpopulairst is en hand over hand toeneemt. Zelfs gepaard gaat met nep-socialisme!

“De jacht”, zei een jager die me al herhaaldelijk voor écologiste had uitgescholden, “is nu net een van de eerste sporten die werd gedemocratiseerd.” Wetend dat sport en democratie de allerheiligste koeien zijn keek hij me daarbij aan of hij me voorgoed de mond had gesnoerd.

De pest, is dat al die democratische misdrijven tegen de dierlijkheid diep in de bossen worden begaan en niet in het openbaar zoals bij een stierengevecht. Doch wie zich in jagerstijdschriften verdiept of de instructie-video's bekijkt, weet al gauw meer dan genoeg en hoeft echt zijn leven niet in het bos te riskeren.

Het oudste en bekendste Franse jachtijdschrift heet *Le Chasseur Française*. Je kunt het overal krijgen, bij elke kiosk, krantenwinkel of supermarkt (dit in tegenstelling tot het zuster- of liever broedertijdschrift *De Nederlandse Jager* waar op normale wijze niet aan te komen valt). Ik heb er verscheidene nummers van uitgespeld. Je wordt er niet vrolijker van. Al die messen en geweren, al die zogenaamde natuurliefde, al die kleurenfoto's van gedode of te doden dieren! En al dat fraais dan in een context van snelle auto's, lekkere recepten, goeie wijnen, middeltjes tegen impotentie, seksadvertenties en Hemmingway-romantiek.

De jager komt eruit naar voren als iemand die slechts één wet kent: de wet van de sterkste. Bijgevolg heeft hij een heilig ontzag voor predatoren. Waarschijnlijk beschouwt hij zichzelf als superpredator. Het frappantst vond ik nog dat ze zelfs onder mekaar steeds weer dezelfde leugens verkopen, terwijl die toch zo makkelijk te weerleggen zijn. Ik voorzie er een paar van commentaar:

- *Het wild is schadelijk voor de akkers.*
Zet het dan niet uit! Overal in Frankrijk bevinden zich fazanten-, wilde zwijnen-, herten- en zelfs hazenkwekerijen voor de 'replantation' (alsof het bomen zijn). Verwoest ook niet zoveel bos, met natuurlijk voedsel erin, ten behoeve van de agro-industrie.
- *Wilde zwijnen zijn voor mensen levensgevaarlijk.*
Jaag ze dan niet op! Voor normale boswandelaars gaan ze op de vlucht.
- *Er is te veel wild.*
Voed het dan niet stiekem bij! En nogmaals: zet het niet uit. Bovendien, als er van één soort te veel is dan is het wel van de mens. Dun dus eerst eens uit in eigen gelederen. Dient er dan desondanks toch nog wild te worden afgeschoten, laat dat dan over aan beroepskrachten die meteen kunnen aanleggen en niet eerst een erectie behoeven op te bouwen.
- *Wild brengt ziektes over.*
Blijf er dan vanaf en breng zelf geen ziektes over.
- *Wij schieten alleen onbeschermdediersoorten.*
Dat zegt de zoon van onze koningin ook. Hij schiet het onbeschermdedier en zij draagt daarvan de onbeschermdedebontjas. Maar wie heeft die categorieën beschermd en onbeschermd eigenlijk uitgevonden?

Zijn dan alle hunters hufters? Zijn ze dan stuk voor stuk afhankelijk van de androgenen in hun bloed? Bevindt zich onder hen niet een 'uimuntend mens'? Toch wel. Eén!

Ik heb een vriendin die in een der Belgische Oostkantons woont. Ook daar wordt geweldig veel gejaagd. Zij deed mij het volgende verhaal, dat ze van een jager had gehoord:

Hij had de hele dag gejaagd en niets gescho- ten. De avond valt. Moe en teleurgesteld keert hij op huis aan. Dan ziet hij plotseling een jong haasje in een wei. Het speelt en buitelt. Ach, denkt hij, waarom niet? Het haasje zet het al op een rennen. Hij legt aan: dood. Zijn hond brengt het warme slachtofferdje naar hem toe. Hij pakt het in zijn handen, bekijkt het lenige lijf, de glanzende vacht, het dons, de wijddopen verschrikte ogen, de spieren die nog bijna strak staan van de vlucht, en... weet zich geen raad. Voorzichtig vlijt hij het beestje in het gras, barst in snikken uit en schreeuwt: "Jamais plus! Jamais plus!" Thuisgekomen stookt hij zijn geweer op in de open haard.

"Nooit meer! Nooit meer!", moge deze Poe-iaanse uit- roep de slotclaus vormen van menig kerstdiner.

Hart of long

Geen duidelijk zichtbare reactie, loopt door, soms zelfs zijn gang nog versnellend. Vertraging na een afstand tussen tien en 150 meter. Val.

Maag of lever

Weinig duidelijke reactie, neiging tot kromstaan.

Voorpoot

Plotselinge val en buiteling. Na weer te zijn opgestaan snelle vlucht alsof er niets gebeurd was.

Beenuitsteeksel

Ter plekke gemold. Maar komt na enkele ogenblik- ken weer bij, gaat steeds meer bewegen, staat weer op en vertrekt, om nooit meer te worden teruggevonden.

Zijde

Laat zien dat het getroffen is door instorting van het achterlijf, stoot een kreet uit, maar vervolgt niet lang zijn weg meer.

Hersenpan

Rolt als een konijn, blijft op dezelfde plaats.

Wervelkolom

Raakt geblokkeerd en sleept zich voort met de voorpoten.

Dit artikel verscheen op 19 december 1997 in NRC-Handelsblad, publicatie met toestemming van de auteur.

